

راه نیک‌بختی

شاعر: ایرج میرزا

قالب شعر: مثنوی

بیت اول:

زین گفته، سعادت تو جویم پس یاد بگیر، هر چه گویم

سعادت: خوشبختی

نثر روان: با گفتن این سخنان، خوشبختی را برای تو می‌خواهم. پس هر چه می‌گویم خوب یاد بگیر.

بیت دوم:

می‌باش به عمر خود سحر خیز وز خواب سحرگهان بپرهیز

نثر روان: در زندگی سحر خیز باش و از خواب صبحگاهی، دوری کن.

بیت سوم:

با مادر خویش، مهربان باش آماده خدمتش به جان باش

نثر روان: با مادرت مهربان باش و همیشه آماده خدمت به او باش.

آماده خدمتش به جان باش: ← کنایه از آماده خدمت بودن با دل و جان

بیت چهارم:

با چشم ادب، نگر پدر را از گفته او مپیچ، سر را

نثر روان: با پدر خود با ادب رفتار کن و از فرمان او سرپیچی نکن.

چشم ادب: ← تشخیص مپیچ سر را: ← کنایه از نافرمانی

بیت پنجم:

چون این دو شوند از تو خرسند خرسند شود ز تو خداوند

خرسند: راضی

نثر روان: وقتی پدر و مادر از تو راضی باشند، خداوند نیز از تو راضی می‌شود.

بیت ششم:

چون با ادب و تمیز باشی پیش همه کس، عزیز باشی

نثر روان: وقتی با ادب و پاکیزه باشی، پیش همه عزیز و دوست داشتنی هستی.

بیت هفتم:

می کوش که هر چه گوید استاد گیری همه را به چابکی یاد
 * می کوش: تلاش کن، بکوش * استاد: معلم * چابکی: زیرکی، با سرعت
 نثر روان: تلاش کن تا هر چیزی که معلمت می گوید، به سرعت آنها را یاد بگیری.

بیت هشتم:

زنهار مگو سخن به جز راست هر چند تو را در آن ضررهاست
 * زنهار: مواظب باش * مواظب باش
 نثر روان: مواظب باش به جز سخن راست، حرفی نزنی هر چند گفتن حرف راست، به ضرر تو باشد.
 * اشاره به حدیث: النجاه فی الصدق

بیت نهم:

هر شب که روی به جامه خواب کن نیک، تامل اندر این باب
 * جامه خواب: بستر خواب * تامل: فکر کردن
 نثر روان: هر شب که برای خوابیدن به رختخواب می روی، در این باره خوب فکر کن.

بیت دهم:

کان روز به علم تو چه افزود وز کرده خود چه برده ای سود
 نثر روان: که آن روز به دانش تو چه چیزی اضافه کرد؟ و از اعمال و رفتارت چه سودی برده ای؟

بیت یازدهم:

روزی که در آن نکرده ای کار آن روز ز عمر خویش، شمار
 نثر روان: روزی که در آن هیچ کاری نکرده ای، آن روز را جزء عمرت حساب مکن.

دانش ادبی: ادبیات اندرزی

ادبیات تعلیمی: به سروده ها و نوشته هایی که سرشار از پند و اندرز و نصیحت است و در آنها راه بهتر زیستن و خوشبختی را نشان می دهد، ادبیات اندرزی یا تعلیمی می گویند.
 مانند: کتاب بوستان و گلستان سعدی، مثنوی مولانا و